

ปัญหาครอบครัวชีวิต

..... ระเบียบ สาคริก

ทุกวันนี้ผู้เขียนได้รับการติดต่อมาจากหลายทิศทาง บ้างก็เคยเป็นลูกศิษย์ลูกหา แม้ผู้รู้จักและมีความเคารพนับถือกันมาก่อน บางรายก็ไม่เคยรู้จักกันเป็นการส่วนตัว โดยมีการระบายถึงปัญหาซึ่งเป็น เรื่องของบ้านเมืองและส่วนตัว กับอีกด้านหนึ่งก็มีกระแสที่สะท้อนภาพจากสื่อสาธารณะออกมาปรากฏเห็นได้ทั้งสองด้านคือ ด้านหนึ่งคือภาพซึ่งทำให้มองเห็นปัญหาหนักหน่วงยิ่งขึ้น กับอีกด้านหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นถึงการมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ใส่ตนและพรรคพวกอย่างไม่มียั้ง เสมือนละครโรงใหญ่

เมื่อหวนกลับมาพิจารณาตนเองทำให้เห็นสังขรณ์ได้ชัดเจนว่า การปลดตัวออกมาจากระบบในด้านการจัดการโดยคนอื่นเพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างอิสระแม้มีบ้างอดบ้าง ก็ช่วยให้มีโอกาสรู้เรื่องราวต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถมองเห็นแต่ละสิ่งแต่ละอย่างซึ่งปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันอย่างสาบถึงกันหมดไม่ว่า เริ่มจับจากจุดไหนสุดแต่สิ่งใดจะมีโอกาสเกิดขึ้นช่วยให้มองเห็นได้ในแต่ละช่วง และมองเห็นทางออกที่เป็นความจริงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กับมองเห็นอีกด้านหนึ่งว่า ผู้ที่ยังนิยมเข้าไปอยู่ในกรอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จริง ๆ แล้วก็คือผู้ซึ่งยังปลดตัวเองออกมาจากวังวนของอิทธิพลวัตถุนิยมไม่ได้ และบนพื้นฐานที่เป็นกลางพอสมควรยอมเข้าใจได้ว่า วันหนึ่งข้างหน้าชีวิตคนเหล่านั้นน่าจะหลุดออกมาได้ไม่ว่า เร็วหรือช้า จึงอยู่ด้วยความเข้าใจและไม่ถือสา อย่างไรก็ตามปัญหาต่าง ๆ ถือเป็นครูสอนสังขรณ์ที่แท้จริงเพื่อหวังถึงวันข้างหน้าดังกล่าว ไม่ว่าชีวิตใครจะเร็วหรือช้ายอมเข้าใจว่า นั่นคือความหลากหลายซึ่งเป็นสังขรณ์พื้นฐานของสังคมเท่านั้น หากมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมผู้ล่วงหน้าไปก่อน พึงรู้หน้าที่ในการช่วยประคับประคองด้วยการให้กำลังใจและชี้แนะทางออก สุดแต่จะกระทำได้อย่างดีที่สุดตามความเหมาะสมกับเหตุและผลของแต่ละคน

"ปัญหาครอบครัวชีวิต" เป็นสิ่งซึ่งมีการนำมากล่าวไว้ให้คิดกันเป็นครั้งคราว แต่บุคคลผู้รับฟังจะเห็นจริงเห็นจังได้ จำเป็นต้องเกิดจากรากฐานความรักความสนใจและนำปฏิบัติอย่างจริงจัง อีกทั้งสนใจค้นหาความจริงจากปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ ให้ถึงที่สุดในแต่ละช่วงชีวิตเท่าที่หัดคิดและกระทำได้

ชีวิตแต่ละคนที่เกิดมาไม่ว่ายากดีมีเงินหากไม่ยั้งเฉยแต่สนใจในการดำรงชีวิตและมุ่งทำงานย่อมต้องพบกับปัญหาเป็นธรรมดา ยิ่งเป็นคนมีนิสัยอยากร่ำรวยและอยากสบาย หากผู้มองสามารถมองเห็นได้ลึกซึ้งอีกทั้งกว้างไกลยอมเข้าใจได้ว่า นั่นคือวิถีทางที่ส่งเสริมปัญหาไว้เป็นสมบัติของตนอย่างปราศจากการรู้สึกตัว และแล้ววันหนึ่งข้างหน้าย่อมถึงจุดระเบิดออกมาอย่างรุนแรง หากไม่พบเข้ากับตัวเองในขณะที่ยังมีชีวิตก็ย่อมต้องพบ เข้ากับลูกหลานอย่างแน่นอนที่สุด แต่อีกด้านหนึ่งยอมเป็นบทเรียนสอนชนรุ่นหลังอย่างได้ผล ไม่ว่าใครได้มากได้น้อยแค่ไหน

บุคคลใดดำรงชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันต่อปัญหาต่าง ๆ ย่อมมิใช่ชีวิตอย่างเรียบง่าย การณ์จะกระทำได้จำเป็นต้องมองเห็นสังขรณ์ซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานชีวิตตนเอง และถือปฏิบัติอย่างจริงจัง อีกทั้งมั่นคงอยู่กับความจริงใจอันพึงมีต่อตนเองไม่ว่ากระแสการเปลี่ยนแปลงซึ่งปรากฏอยู่รอบด้านจะเป็นไปอย่างไร ทั้งนี้และทั้งนั้นเพื่อใช้เป็นฐานพลังหนุนให้ตนกล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อย่างทำทนาย โดยที่เชื่อมั่นว่า การมุ่งค้นหาทางออกให้ได้ไม่ว่าจะต้องประสพกับความยากลำบากแค่ไหน

แม้ว่าไม่อาจก้าวต่อไปได้ก็ไม่ยอมหยุดหากหวนกลับมาบุกเบิกออกสู่แนวทางซึ่งขณะนั้นคิดว่าไม่น่าจะออก เมื่อผ่านพ้นไปแล้วหวนกลับมาพิจารณาอาจพบว่า ทางซึ่งแต่แรกไม่อยากจะออกหรือมองข้ามแต่ในที่สุดก็จำต้องหวนกลับมาออกนั้นแหละคือวิถีทางที่นำสู่ความสำเร็จในอนาคตได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังช่วยให้ตนเองสามารถชำระล้าง"ความอยากซึ่งเป็นรากฐานภาวะยึดติด"ที่มีเป็นธรรมชาติอยู่แล้วให้เบาบางลงได้ไม่ว่ามากหรือน้อย

การมุ่งมั่นปฏิบัติในสิ่งซึ่งตนมีความรักความสนใจจริงอยู่ภายในรากฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นความรัก-

ความสนใจและความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนมนุษย์เป็นพื้นฐาน ร่วมกับการเรียนรู้จากปัญหาจริงซึ่งมีผลปรากฏเป็นช่วง ๆ หากแต่ละคนมีอยู่ในจิตวิญญาณและรักษาไว้ได้อย่างมั่นคง ย่อมมีเหตุมีผลช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตตนเองอย่างได้ผลชัดเจนที่สุด

"ชีวิตแต่ละคนและกระแสการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เป็นสิ่งมีเหตุมีผลที่เชื่อมโยงถึงกัน" บุคคลใดกำหนดกรอบตัวเองแยกจากสังคมโดยที่คิดว่า เรื่องซึ่งตนปฏิบัติอยู่ในขณะนั้นเท่านั้นที่เป็น เรื่องซึ่งตนควรเกี่ยวข้อง ส่วนเรื่องอื่น ๆ เป็นสิ่งไม่เกี่ยว ไม่ว่าจะ เป็นเกษตรกร วิศวกร หมอ หรือสายงานอาชีพอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ นักวิชาการหรือชาวบ้านทั่วไป ผู้ที่มองเห็นแล้ว เข้าใจได้ย่อมรู้ว่า **"ชีวิตคนเหล่านั้นก็เช่นกัน หากปรับตัวเองไม่ได้ก็คงต้องตายไปอย่างไรคุณค่าความหมายด้วยตัวเอง"**

จากกรณีดังกล่าว หากมองอีกด้านหนึ่งจะพบกับสังขรณ์ว่า คนลักษณะที่พูดถึงมักมีแนวโน้มให้เห็นว่า**"เป็นคนไม่สู้ปัญหา"** เพราะความไม่รู้ว่านั้นคือการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตตนเองโดยแท้ ชีวิตและงานของคนกลุ่มนี้จึงเปรียบได้ดั่ง**"พายเรือในอ่าง"** อันเป็นสิ่งยากยิ่งสำหรับเขาทั้งหลายในการหลุดพ้นเพื่อหวังเห็นโลกกว้างขวาง และลึกซึ้งยิ่งขึ้นตามเหตุและผลซึ่งชีวิตพึงได้รับจากการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าแล้ว

ผู้เขียนใคร่ขออนุญาตหยิบยกเอาสิ่งที่เป็นรูปธรรมชัด ๆ ซึ่งตนสามารถเห็นได้จากปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวที่สุดในช่วงหลัง ๆ ของชีวิตคือ ทั้ง ๆ ที่การเรียนในสถาบันการศึกษาที่ไม่ได้เรียนเรื่องกล้วยไม้ แต่จับงานพัฒนากล้วยไม้จากรากฐานความรักซึ่งมีต่อเพื่อนมนุษย์ ทำให้ถูกมองจากคนทั่วไปในสังคมด้วยภาพพจน์ว่าเป็นนักกล้วยไม้ระดับโลกมาเป็นเวลานาน เนื่องจากหากมองอย่างผิวเผินย่อมเห็นภาพเช่นนั้นเป็นธรรมดา

ครั้นภาพที่เห็นในช่วงหลัง ๆ มีการขยายขอบข่ายออกไปถึงทุกเรื่องซึ่งปรากฏอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของทุกคนในสังคมอย่างปราศจากการเลือกพรรคเลือกพวก มักมีคำถามจากคนทั่วไปซึ่งติดตามผลงาน หวนกลับมาหาเป็นช่วง ๆ ว่า **"ยังทำงานเรื่องกล้วยไม้อยู่หรือเปล่า"** แม้จะตอบกลับไปว่า**"ยังคงทำอย่างต่อเนื่องมาตลอดโดยไม่ได้ออกห่าง และคงต้องอธิบายต่อไปอีกว่า เป็นงานที่ทั้งลึกและกว้างกว่าเก่ามาก"** แต่ก็ทำให้สงสัยว่าผู้รับฟังจะเข้าใจคำตอบได้แค่ไหน เนื่องจากอีกด้านหนึ่งก็อดที่จะเคาใจคนตามหลายคนไม่ได้ว่า คงยังมองเห็นภาพผู้เขียนสอนให้คนปลูกกล้วยไม้เป็นและเพาะกล้วยไม้ได้ซึ่งเป็นเพียงภาพผิวที่ปรากฏให้เห็นมาแล้วในช่วงก่อน ๆ หากเคยเน้นเช่นนั้นจริง วงการกล้วยไม้ไทยก็คงไม่อาจก้าวมาได้อย่างกว้างขวาง

แต่จากคำถามดังกล่าวซึ่งปรากฏออกมาจากมุมมอง ทำให้รู้สึกถึงสังขรณ์ว่า **"ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมไทย ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นมาได้ชัดเจนพอสมควร น่าจะขึ้นอยู่กับตัวบุคคล"** ดังนั้นหากมองอย่างไม่ยึดติดอยู่เพียงรูปแบบพันธุ์ไม้ที่เรียกกันว่ากล้วยไม้หากมองที่คนซึ่งอยู่บนพื้นฐานร่วมกันย่อมพบได้ทุกเรื่อง จึงมีอีกโอกาสหนึ่งซึ่งทำทนายต่อการนำมาชูดค้นหาความจริงคือ **"เหตุใดทุกสิ่งทุกอย่างซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาหากได้รับความพึงพอใจจากคนทั่วไป จึงผูกติดอยู่กับตัวบุคคล"** ช่วยให้เห็นสังขรณ์อีกชั้นตอนหนึ่งได้รวดเร็วและชัดเจนยิ่งขึ้นว่า **"ทุกสิ่งทุกอย่างเมื่อเกิดได้ก็ย่อมมีได้ก็ด้วยตัวของมันเองเป็นธรรมดาของสังคมและโลก"** เพียงแต่จะเร็วหรือช้าเท่านั้น

จากรูปธรรมอีกกรณีหนึ่งซึ่งชีวิตตัวเองผ่านพ้นมาแม้ตั้งแต่สมัยที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน โดยที่ทั้งครูและเพื่อน ๆ มองว่าผู้เขียนเรียนวิทยาศาสตร์เก่งมาก ไม่ว่าปัญหาใดที่ครูให้มาทำทั้งในชั้นเรียนและการบ้านจะมองเห็นคำตอบได้ในทันทีทันใด แต่ตนก็ไม่เคยมีความคิดอยู่ในหัวใจแม้แต่น้อยว่า จะต้องเรียนให้ได้ที่ 1 ในชั้น หากรู้แล้วเมื่อมีเพื่อนมาถามกลับอธิบายให้อย่างหมดเปลือกจากรากฐานความเข้าใจของตนเอง โดยที่คิดว่า การมุ่งเรียนเพื่อเอาที่ 1 ในชั้นเป็นนิสัยที่มุ่งเอาเปรียบคนอื่น

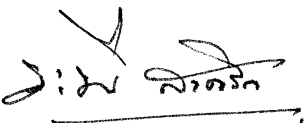
ถัดจากนั้นมา ประสบการณ์ชีวิตก็ได้เริ่มสอนให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ว่า คำถามจากเพื่อนเป็นสังขรณ์ที่ให้คุณค่าอย่างแท้จริง ส่วนคำถามจากครูในช่วงสอบ หากครูขาดความจริงใจอันพึงมีต่อศิษย์อย่างลึกซึ้งย่อมถือเป็น-

ของปลอมทั้งนั้น เพราะรู้อยู่แล้วยังมาถามจึงเป็นเพียงสิ่งที่ประติษฐานมาเท่านั้น ซึ่งนอกจากไม่ได้ทำอะไรที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง หากไปหลงติดมัน เข้ากลับเป็นภัยแก่การดำเนินชีวิตอนาคตของตนเองมากกว่า

สิ่งซึ่งกล่าวมาแล้วทั้งหมดหากมองสู่ภาพรวม อีกทั้งสามารถแยกแยะ สิ่งต่าง ๆ ออกจากกันตามเหตุและผล น่าจะเห็นได้ชัดเจนว่า "ปัญหาคือครูชีวิตที่แท้จริง" แต่การณืจะหยั่งรู้ได้ถึงชั้นอยู่กับตัวเองโดยแท้ จึงทำให้เข้าใจว่า "ตัวเอง" คงไม่หมายความว่าถึงคนใดคนหนึ่ง เพราะมนุษย์ที่เกิดมาย่อมอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความหลากหลาย ดังนั้น ทุกคนจึงมีสิทธิ์เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน หากสามารถฟื้นฟูรากฐานให้มีอิสระได้มากเพียงใด แทนการมุ่งกำหนดครอบตัวเองให้คับแคบยิ่งขึ้นซึ่งถือเป็นทิศทางที่มุ่งสู่ด้านตรงข้าม

อนึ่ง บุคคลผู้พบกับปัญหาแล้วยังคงมุ่งทิศทางโทษคนอื่นสิ่งอื่น ซึ่งจะรู้ได้จากการแสดงออกด้วยข้ออ้างต่าง ๆ แม้ในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมักกล่าวกันว่า "สมัยทำอะไรไม่ได้แล้ว" โดยที่ขาดการหยั่งรู้ถึงอีกด้านหนึ่งว่า "เมื่อมีกระแสโลกาภิวัตน์ก็ย่อมมีกระแสโลกาวิบัติเป็นสังขรณ์มอยู่ในอีกด้านหนึ่ง" ตัวเองนั้นแหละที่ชีวิตยังคงตกอยู่ในสภาพ "ภายใต้เรือในอ่าง" ซึ่งยังไม่อาจปลดออกได้ และปัญหาต่าง ๆ ที่ตนแสดงออกว่าสามารถแก้ได้ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้นำปฏิบัติมาก่อน เมื่อนำปฏิบัติจริง นอกจากแก้ไขไม่ได้แล้วยังสร้างปัญหาหนักยิ่งขึ้น อีกทั้งส่งผลหวนกลับมาเป็นปัญหาแก่ตัวเองยิ่งขึ้น ไปอีกอย่างปฏิเสธไม่ได้

ดังนั้น ทุกวันนี้แม้ปัญหาต่าง ๆ จะโหมหนักยิ่งขึ้นในทุก ๆ ทุกด้าน หากสามารถมองเห็นอีกด้านหนึ่งได้น่าจะรู้ว่า คือสิ่งสอนให้แต่ละคนเข้าถึงสังขรณ์มลึกซึ้งยิ่งขึ้น หากหวนกลับไปสู่การเปลี่ยนแปลงซึ่งก่อให้เกิดปัญหาและและมองที่คนยอมเข้าใจและยอมรับความจริงได้ไม่ยาก จึงช่วยให้อำนาจชีวิตอยู่อย่างปลุกทุกข์ได้ลึกซึ้งและทำหน้าที่ได้อย่างปราศจากความทอดอຍไม่ว่าจะพบกับปัญหาใด ๆ อีกย่อมหลีกเลี่ยงได้ อีกทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกย่อมมีเหตุมีผลขึ้นนำบุคคลอื่น เป็นธรรมชาติด้วย.

5 กันยายน 2538

ลงพิมพ์ที่ ห.ส.พ. สุราษฎร์ ๗๖๖
ณ วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘ หน้า ๗